

"Қазақ тілі бойынша базалық білімді игеру"

Қазақ халқында: "Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте" деген сөз бар. Еліміздің әрбір азаматы өз тілінде сөйлей алады, өз халқының дәстүрлерін сақтай алады. Сондықтан барлық халықтар бейбітшілік пен келісімде өмір сүретін елде адамдардың мемлекеттік тілді үйренуге деген ұмтылысы болу керек.

Жыл сайын қазақ тілін үйренуге деген қажеттілік артып келеді. Бұл мектепке дейінгі кезеңге толықтай қатысты. Мектеп жасына дейінгі балалардың ата-аналары балаларының, атап айтқанда, мектепке дейінгі ұйымдар жағдайында мемлекеттік тілді үйренуге барған сайын қызығушылық танытуда, бұл көбінесе қазақ тілін міндетті оқыту үрдісімен айкындалады. Оқу процесінің бір бөлігі бола отырып, қазақ тілін оқыту білім берудің негізгі құрамдас бөліктерінің біріне айналады, бұл шет тілдік коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру процесін жеделдетіп қана қоймай, өз кезегінде баланың жалпы дамуына оң әсер етеді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың көпшілігі үшін сөйлеуді, ойлауды, басқалармен сөйлесуді үйренетін бірінші тіл - орыс тілі. Сонымен қатар, балалар қазақ тіліне радио, теледидар арқылы, ересектерден, балалардан, балабақшада (күн ішінде, жеке және арнайы сабақтарда) естіп, ерте қосылады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу дамуы рецептивті және белгілі бір дәрежеде репродуктивті екі тілділікпен сипатталады, яғни қазақ тілін қабылдау және түсіну және оның кейбір элементтерін жаңғырту. Балаларға арналған қазақ тілі қоғамда тек мемлекет ретінде ғана емес, оның негізінде ұлттық-мәдени әлеуметтену жүзеге асырылады, сонымен қатар ана тілі ретінде де танылады.

Мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде екінші тілді ерте оқытуды енгізу заңды деп саналады, өйткені мектепке дейінгі жаста тұлғаның негізгі қасиеттері қалыптасады, физикалық, адамгершілік, ақыл-ой дамуының негіздері қаланады.

Ұлттық мәдениеттің басты элементі ретінде қазақ тіліне назар аудару мектепке дейінгі жаста, күнделікті қарым-қатынас саласымен және қоршаған шындықпен байланысты ауызекі тілді, сондай-ақ ауызша халық шығармашылығының тілін меңгерген кезде және орынды түрде тәрбиеленеді. Қазақ тілінің бұлай ұсынылуы басқа ұлттардың балалары үшін де қызықты. Демек, мектепке дейінгі мекемеде полиэтникалық балалар тобы ана тілдері мен мәдениеттері туралы объективті түсінікке ие болады, баланың балабақшада болған алғашқы күндерінен бастап ол қазақ тіліне мемлекеттік тіл ретінде құрметпен қызығушылықпен тәрбиеленеді.

Біздің балабақшада ортаңғы тобы (3-4 жас) балаларды қазақ тіліне жүйелі оқыту жүзеге асырылады. Сондай ақ Балапан ересек тобында қазақ тілі оқу жоспары негізінде құрылған кестеге сай оқытылады. Мақсаты мемлекеттік тілді үйренуге дайындықты, қазақ тілінде қарым-қатынас жасауға ұмтылысты қалыптастыру, мұғалімнің осы жас кезеңінде қоятын

міндеттері-балаларды ойыншықтардың, тұрмыстық заттардың, кейбір жануарлардың аттарын қазақ тілінде қабылдауға және түсінуге үйрету;

"Мынау не?" қысқа сөйлем түрінде сұраққа жауап беру арқылы тілді үйрету. Балалардың мемлекеттік тіл бойынша білім мазмұны мемлекеттік стандарт бойынша бастауыш мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу және оқыту бағдарламаларында көрсетілген. Мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ тіліне оқыту бойынша тәрбие жұмысы процесінде оқыту және тәрбиелеу бағдарламаларына сәйкес балабақшада іске асырылуы тиіс негізгі міндеттер:

- мемлекеттік тілге (қазақ) тұрақты, мүдделі, құрметпен қарауды қалыптастыру;
- қазақ тілінің ерекше дыбыстарының дұрыс айтылуына тәрбиелеу (ә, ө, ү, ұ, і, ғ, қ, н, ы);
- қарапайым диалогтық және монологтық сөйлеуді қалыптастыру;
- қарым-қатынас мәдениетін тәрбиелеу;
- сөздік қорын байыту және белсендіру.

Қазақ тілін балалар сөйлеуді дамыту, сөйлеудің дыбыстық мәдениетіне тәрбиелеу, сөздік жұмысын, сөйлеудің грамматикалық жағын қалыптастыру арқылы меңгереді.

Дұрыс айтылу дағдыларын қалыптастыруда тәжірибеде сәтті қолданылатын қазақ тіліндегі әндер мен өлеңдерді мәнерлеп оқу үлкен рөл атқарады. Балаларды қазақ тіліне оқыту ойын, ән материалы, бейне және аудио жабдықтар, көрнекі құралдарды пайдалана отырып, қызықты ойындар түрінде жүргізіледі.

Қазақ тілін оқытудың бүкіл процесі баланың ересектермен және құрдастарымен қызықты қарым-қатынас жасаудағы жеке, танымдық, ойын қажеттіліктерін қанағаттандыру процесі ретінде құрылады. Сондықтан бастапқы кезеңде-мектепке дейінгі жаста қазақ тілін оқытудағы коммуникативтік бағыт сюжеттік ойындар, ойын жағдайлары мен драматизациялар жүйесінде іске асырылады. Ойын және драматизация процесінде балалар жаңа білім алады, қолда барын қолданады, оқу іс-әрекетінде қажетті дағдыларын дамытады. Балалар қазақ халқының салт-дәстүрлерімен танысады.

Болашақта әр бүлдіршін өз мемлекетінің лайықты азаматтары болуы үшін, Қазақстанның зияткерлік элитасы болып, өз елін әлемдік аренада лайықты, бәсекеге қабілетті мемлекет ретінде көрсете алуы үшін, балабақша ұжымының барлық жұмысы балаларда патриотизмді, Отанға, туған елге деген сүйіспеншілікті тәрбиелеуге бағытталған.